

MOTOROVÝ VOZÍK – /NE/SPOĽAHLIVÝ PARTNER K VÝKONU PRI /NE/ZODPOVEDNOM DODRŽIAVANÍ BOZP

Mgr. Jozef Veliký
Favorit, Vranov
nad Topľou

Od pradávnych dôb ma v sebe ľudstvo zakódovanú základnú životnú potrebu, zo spotreby si niečo nechať aj na neskoršie časy. Začalo to potravinami, kožušinami, domácimi skladmi, až sme dospeli k veľkým skladovým centrámi pre rôznorodú ľudskú činnosť. V súčasnosti vznikajú veľké logistické centrá, ktoré sú riadené počítačmi, vybavené skvelou technikou pre manipulácie s bremenami, kde bez výkonných vysokozdvížných vozíkov a ďalších prostriedkov je ich činnosť nemysliteľná. Pozrime sa teda komplexnejšie, čo všetko dôležité obnáša prevádzka takýchto centier, nevynímajúc aj oblasť bezpečnosti práce.

Skladové hospodárstvo dnes predstavuje silný a dominantný pojem v oblasti priemyslu, rôznych výrobných sfér, v oblasti logistiky a prepravy materiálov, či už pre výrobu či pre bežnú spotrebu, alebo pre dlhodobé uskladnenie v špecializovaných skladoch.

V skladovom hospodárstve tak možno nájsť aj široké uplatnenie v reálnom živote pri uplatnení sa v konkrétnej pracovnej pozícii pre nejedného človeka, ktorý hľadá pracovné uplatnenie na trhu práce.

Sklady sú priestory určené na skladovanie rôznorodého materiálu, surovín, výrobkov a tovarov, často dennej potreby tak, aby boli dlhodobo a spoľahlivo uchované pre ďalšie použitie. S touto činnosťou sú spojené značné náklady pre každú organizáciu, výrobný, montážny či spracovateľský podnik, ktorým sa nemožno vyhnúť, a sú súčasťou celkových nákladov organizácií či podnikov. **Pri činnostiach počas skladovania** však **bohužiaľ** priebežne vznikajú rôzne riziká, nebezpečenstvá, nehody techniky či úrazové deje. Organizácie sa tieto negatívne sprievodné javy snažia eliminovať, resp. aspoň maximálne minimalizovať vhodnou organizáciou práce **a ďalšími inými opatreniami** na uvedených pracoviskách.

Aj napriek tomu, sa pôsobením **technických, organizačných či ľudských** nedostatkov a nedôslednosti sporadicky objavujú negatíva bežného či závažného charakteru.

K negatívam vyskytujúcim sa v organizáciách patrí často aj prevádzka rôznych druhov mechanizačných prostriedkov, medzi ktoré patria často aj vysokozdvížné motorové dopravné vozíky. Tie nám v reálnom pracovnom procese umožňujú často vysoký pracovný výkon, ktorý je potrebný na optimalizáciu skladovo-výrobných procesov, no stačí malá nepozornosť, v priebehu prípravy motorového vozíka na prácu, samotnej prevádzky či pri čiastočnom ukončovaní práce a odstavovaní vozíka, alebo počas zaparkovania vozíka po skončení zmeny, prehliadnutie /prehliadnutím?/ dôležitej skutočnosti a hneď následne obvykle prichádza často k negatívnejmu javu, ako je poškodenie pracovného prostriedku, pracovnej linky, poškodeniu prepravovaného materiálu, no čo je často horšie, aj k bežnému pracovnému úrazu či ťažkému, resp. v najhoršom prípade aj k smrteľnému úrazu.

Skôr než sa bližšie a dôslednejšie pozrieme na procesy skladových hospodárstiev a prevádzku jednotlivých technických pracovných prostriedkov v nich, zamerajme sa ešte predtým na skutočnosti, ktoré treba u skladových hospodárstiev reflektovať a dôsledne riešiť pre spomínanú optimalizáciu už spomínaných skladovo-výrobných procesov.

V skladovom hospodárstve nemožno prehliadať a opomínať najmä tieto skutočnosti vo svetle mnohých povinností:

- denné sledovanie nákladov na jednotlivé druhy zásob a ich skladovanie s prihliadnutím k skutočnosti, či nie sú k dispozícii alternatívne iné vhodné materiály, suroviny, výrobky, či zostavy celkov,
- musíme optimalizovať delenie skladov a ich využitie z hľadiska ich vybavenia, rozmerov, vhodnosti uskladňovania rôznych druhov materiálov, surovín alebo priamo výrobkov,
- musíme v prvopočiatkoch vychádzať z pozície údajov veľkosti skladov, veľkosti plôch a objemov jednotlivých skladov, vhodnosti skladov pre rôzne výrobky, **ich typizácie, napr. skladov pre uskladnenie bežných potravín, či iných špecifických** materiálov, surovín, výrobkov, či zostav celkov,
- s modernými systémami riadenia výroby v súčasnom dynamickom výrobnom procese, pri rôznych **/iných von/** činnostiach sa prepájajú a premietajú do nich aj riadiace procesy zo skladových hospodárstiev, teda v plnej prevádzke podniku neustále prebiehajú medzioperačné procesy z dôvodu čo najlepšieho využitia pracovného času vo vzťahu k výkonnosti výrobného procesu,
- musíme neustále sledovať stav **aktuálnych** zásob, dbať na pravidelné sledovanie **vyžadovaného** minimálneho množstva daných výrobkov či materiálov a ich okamžité dopĺňanie v daných segmentoch,
- v neposlednom rade sa priebežne s uvedenými procesmi musí čo najzodpovednejšie a dôsledne sledovať aj BOZP v celom procese pri skladovaní, vyskladňovaní či akejkolvek manipulácii s jednotlivými položkami, atď.

Využitie určených skladových plôch či priestorov je vždy riešené už pred ich výstavbou, realizáciou ďalších dokončovacích, finálnych prác, v projekčnej kancelárii. Predpoklady využitia berú v úvahu najmä najzákladnejšie požiadavky investora, budúceho používateľa či nájomcu, s prihliadnutím k zameraniu skladového priestoru, či bude využívaný napr. na uskladnenie bežných tovarov, **/špecifických von/** materiálov používaných napr. v priemysle, potravinárstve či v chemickom alebo v obdobnom priemysle. Veľký ohľad sa berie na protipožiarne požiadavky a ďalšie platné právne predpisy a realizované opatrenia pre budúce použitie.

V úvahách sa treba zamerať aj na dennú **obrátkovosť zásob** materiálov, zaťaženie základovej dosky, priestorovú „vzdušnosť objektu“ pri manipuláciách s materiálmi, riešenie nosnosti regálov či úložných plôch, ich statický výpočet a označenie nosnosti regálov, označenie polí, sekcií či jednotlivých buniek, atď.

Nesmie sa opomenúť využiteľná výšková primeranosť skladov, objemová a priestorová dostatočnosť, v symbióze s podmienkami dostatočného osvetlenia, riešenia prístupov a výstupov do a zo skladu, riešenie pracovných podmienok pracovníkov, prevedenie a výkonnosť ventilácie a mnoho ďalších požiadaviek, ktoré musia skladové priestory spĺňať v zmysle zákonných predpisov a rôznych noriem.

V neposlednom rade tu z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci nemožno ešte opomenúť **na** pohyb pracovníkov v skladovom priestore, pohyb rôznych technických manipulačných prostriedkov, pracovnú činnosť zdvíhacích zariadení, na grafické označenie skladovej podlahovej plochy, označenie únikových ciest, piktogramy značiek upozorňujúcich na rôzne druhy nebezpečenstiev, kvalitné označenie dôležitých technických zariadení, ako sú napr. elektrické rozvádzacie skrine, vypínače, ovládacie zariadenia na ovládanie vstupov a výstupov, panely ventilácie a klimatizácie, ovládanie vykurovacích telies, činnosť núdzového osvetlenia a pod.

Základným a najpoužívanejším technickým prvkom pre manipuláciu s paletovanými materiálmi sú najmä vysokozdvížne motorové vozíky, bez ktorých si činnosť ani nevieme **v skladovom hospodárstve** predstaviť. Sú veľmi užitočnými pomocníkmi pri manipulácii, ukladaní a vyberaní bremien z miesta uloženia, najmä u veľmi ťažkých bremien. Ich pracovná pohotovosť, variabilnosť druhov, rozmerov, pohonov, nosnosti, ich vynikajúci operačný priestor ich priamo predurčuje k rýchlej, bezpečnej a pohotovej manipulácii s materiálmi vo veľmi krátkych časových okamihoch. Ich dlhodobá prevádzková životnosť a vysokovýkonné pracovné parametre ich prioritne predurčujú k práci s paletovanými materiálmi v skladových priestoroch, kde často v spojení so špičkovým dizajnom sa snúbi u vysokozdvížných motorových vozíkov **aj** ich vysokoefektívna návratnosť nemalých vstupných nákladov.

Skladové hospodárstvo – vysokozdvížný motorový vozík – obsluha vysokozdvížného motorového vozíka dnes zhmotňujú plány a predstavy o ideálnom pracovisku, ak sa pracovné činnosti vykonávajú spoľahlivo a bezpečne pri dodržiavaní základných zásad BOZP pri náročnom každodennom plnení úloh na pracoviskách.

No nie vždy je tomu tak.

Výber pracovníkov a ich pracovná a psychická spôsobilosť na výkon povolania

V špecifickom pracovnom prostredí jednou z najzákladnejších úloh BOZP je potláčanie negatívnych rušivých a škodlivých mechanických, fyzikálnych, chemických a biologických vplyvov, ktoré môžu pôsobiť pri práci na ľudský organizmus. Na základe mnohých výskumov týchto negatívnych vplyvov kladie spoločnosť vysoké požiadavky na zaistenie BOZP.

Na zreteli treba mať najmenej tri základné skupiny požiadaviek – na techniku, na pracovníka, na pracovné prostredie. Spôsob ochrany zdravia pracovníkov v minulosti uplatňovaním vo zvýšenej miere požiadaviek na techniku sa presadzoval ako hlavný smer úrazovej prevencie, pretože bol vlastne najjednoduchší. Jednostranné zameranie prevencie časom zastaralo, neosvedčilo sa, ukázalo sa ako neefektívne a v súčasnosti sa hlavné smery prevencie v skladovom hospodárstve rozvíjajú všetkými tromi smermi.

Pri požiadavkách na pracovníka sa nesmie podceňovať ani zdravotná spôsobilosť na prácu. Tvorí neoddeliteľnú súčasť kvalifikačných predpokladov pracovníkov z hľadiska BOZP. Požiadavky na zdravotnú spôsobilosť v súvislosti s vykonávanou činnosťou sú zakotvené v zákone č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ďalších vykonávacích predpisoch príslušného zákona.

Posúdenie zdravotnej spôsobilosti pracovnou zdravotnou službou treba vykonať vždy:

- pri voľbe povolania a pri nástupe do práce,
- v súvislosti s bežne vykonávanou pracovnou činnosťou 1. až 4. kategórie,
- pri zmene vykonávania pracovnej činnosti, napr. zmena z 2. na 3. kategóriu,
- pred nástupom na dočasnú pracovnú neschopnosť,
- pri zmene technologických procesov vo výrobe a ďalších prípadoch, ktoré ustanovujú zákonne predpisy.

Zdravotná spôsobilosť na prácu sa posudzuje na základe zdravotného stavu pracovníka zisteného pri preventívnej alebo inej lekárskej prehliadke a na základe požiadaviek vyplývajúcich z povahy vykonávanej práce. V súčasnosti, v dobe pandémie v dôsledku ochorenia COVID-19 je obzvlášť dôležité dodržiavať všetky proticovidové opatrenia u všetkých pracovníkov nielen kvôli ich osobnej ochrane, ale aj ochrane všetkých spolupracovníkov, s ktorými pri pracovnej činnosti denne prichádzajú do styku.

Všeobecné požiadavky na BOZP pri prevádzke motorových vozíkov

Z hľadiska prevádzky vysokozdvížných motorových vozíkov sa samozrejme treba pracovno-právne orientovať a cielene zamerať najmä na predpisy, ktoré sú pre ne určené. Ide najmä o tieto technické normy:

- STN 26 8805:12-2018: Motorové vozíky. Základné požiadavky. Požiadavky na kvalifikáciu
- STN ISO 3691+Amd 1:2000-08 (26 8811) Motorové vozíky. Bezpečnostné predpisy.
- STN ISO 3691-1 Priemyselné vozíky. Požiadavky na bezpečnosť a overovanie.

Prevádzka motorových vozíkov

- vozíky možno používať len na účely, na ktoré sú konštruované a určené výrobcom motorového vozíka a na ktoré je schválená ich technická spôsobilosť, určená v technickej dokumentácii, pričom podmienky ich prevádzky musia byť dodržané, ich nosnosť nesmie byť prekročená,
- podstatné zmeny alebo úpravy na vozíkoch vykonávané užívateľom, majúce vplyv na bezpečnosť prevádzky, môžu byť vykonávané len so súhlasom príslušného výrobcu,
- vozíky vrátane ich príslušenstva, výstroja a výbavy, a ak ich technický stav by mohol ohroziť bezpečnosť osôb, majetku alebo cestnej premávky a jej plynulosť, sa nesmú používať,
- pri používaní motorového vozíka za zníženej viditeľnosti musí byť vozík vybavený zodpovedajúcim osvetlením a odrazkami. Osvetlenie je obsluhovateľ povinný používať vždy pri zníženej viditeľnosti.

Zodpovedný užívateľ je povinný najmä:

- zaistiť bezpečný technický stav motorových vozíkov vrátane pravidelných technických prehliadok, kontrol, údržby, opráv v stanovených lehotách,
- zaistiť vyhovujúci stav vozíkmi používaných dopravných ciest, aby bol najmä rovný a tvrdý, v zimnom období je potrebné zabezpečiť protišmykový povrch,
- zaistiť predpísané označenie motorových vozíkov,
- zaistiť vybavenie vozíkov podľa návodu výrobcu,
- vymedziť pre technické kontroly, údržbu a opravy motorových vozíkov potrebný čas,

- zaistiť včasné odstránenie zistených alebo jemu oznámených závad,
- určiť k obsluhu motorových vozíkov len zamestnancov k tomu oprávnených, telesne a duševne schopných,
- zaistiť nabíjanie akumulátorových batérií podľa platných predpisov výrobcov,
- vymedziť alebo zaistiť na úschovu vozíkov uzamykateľné miesto chránené pred poveternostnými vplyvmi, so zákazom vstupu nepovolaným osobám, zákazom fajčenia, jedenia, pitia a zaobchádzania s otvoreným ohňom, v súlade s bezpečnostnými predpismi, s návodom k obsluhu a technickými podmienkami vozíka,
- zaistiť základné a opakované školenie a praktické zaučenie obslúh motorových vozíkov a zaučenie závozníkov,
- zaistiť min. raz za päť rokov aktualizáciu odbornú prípravu obslúh motorových vozíkov,
- zaistiť vedenie predpísaných dokladov a záznamov o prevádzke motorového vozíka,
- kontrolovať plnenie povinností vodičov motorových vozíkov a ďalšie iné povinnosti stanovené pre užívateľov.

Obsluha motorových vozíkov

- vozík môžu riadiť a ovládať len osoby k tomu duševne a telesne schopné, staršie ako 18 rokov, určené užívateľom a majúce platný preukaz vodiča motorových vozíkov príslušnej triedy a druhu,
- vodiči musia byť preukázateľne oboznámení s obsahom platných predpisov na používanie motorových vozíkov, na ich údržbu, prípadne opravy, s bezpečnostnými predpismi pracoviska, ako aj s ďalšími súvisiacimi predpismi,
- pracovný odev, obuv a osobné ochranné prostriedky vodiča nesmú byť na závalu bezpečného ovládania vozíka.

Základné právne povinnosti a zodpovednosti obsluhy motorového vozíka

- obsluhovateľ motorového vozíka môže riadiť a ovládať len taký vozík, ktorý je zaradený do druhu oprávnení, ktoré má uvedené v preukaze obsluhy motorového vozíka, pre riadenie a ovládanie motorového vozíka iného druhu (neuvedeného v preukaze) musí byť zvlášť zaškolený a zaučený. Doba zaškolenia a zaučenia sa musí vykonať podľa vzorovej učebnej osnovy oprávneným inštruktorom obslúh motorových vozíkov,
- obsluhovateľ je povinný odmietnuť prepravu bremena, ktoré svojou hmotnosťou, rozmermi a uložením nezodpovedá zásadám bezpečnej prevádzky,
- obsluhovateľ je povinný odmietnuť jazdu s vozíkom, ktorý má závady ohrozujúce bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky, alebo ak hrozí nebezpečenstvo poškodenia zdravia alebo majetku,
- obsluhovateľ je povinný riadiť a obsluhovať motorový vozík tak, aby neohrozil bezpečnosť pracujúcich, prípadne iných spolupracovníkov, aby nepoškodil prepravované bremeno, zariadenia v prevádzke alebo dopravnú cestu,
- obsluhovateľ vozíka je povinný dodržiavať predpisy pre obsluhu, údržbu a opravy vydané výrobcom motorového vozíka a výrobcom prídavných zariadení,
- pri prevádzke vozíka je obsluhovateľ povinný dodržiavať pravidlá cestnej premávky,
- obsluhovateľ motorového vozíka je zodpovedný za dodržiavanie bezpečnostných predpisov a za škody vzniknuté preukázateľne nedodržiavaním pokynov výrobcu na obsluhu motorových vozíkov a ostatných bezpečnostných predpisov,

- obsluhovateľ motorového vozíka je zodpovedný za riadne uloženie a upevnenie prepravovaného nákladu,
- obsluhovateľ motorového vozíka zodpovedá za činnosť prideleného závozníka a je povinný z hľadiska BOZP vyžadovať aj od závozníka dodržiavanie bezpečnostných predpisov pri manipulácii s nákladom a pri jazde vozíka v prevádzke.

Zahájenie prevádzky:

- pred zahájením prevádzky je obsluhovateľ povinný presvedčiť sa o celkovom technickom stave vozíka a jeho vybavenia, zvlášť o stave pneumatík ako základných nosných **prvkoch** vozíka spolu so základným rámom vozíka, o stave riadenia, brzd, osvetlenia, o stave hydraulického systému, stave zdvihového zariadenia, jeho základovej dosky, na ktorej sú presúvateľne uchytené nosné vidlice vozíka,
- u vozíkov so spaľovacím motorom je obsluhovateľ povinný presvedčiť sa o jeho technickom stave, **najmä** funkčnosti, spoľahlivosti mazacej, chladiacej a palivovej sústavy vrátane jeho čistoty ako základného predpokladu protipožiarnej spoľahlivosti motora, teda aj vozíka.

Spaľovací motor je často znečistený unikajúcim motorovým olejom z bloku, olejovej vane či hlavy motora, čím sa na ňom vytvárajú „olejové povlaky“, na ktoré v prevádzke priebežne, nekontrolovateľne a neustále sadá prach, ktorý sa usádza na uvedených olejových povlakoch. Spojením týchto dvoch zložiek sa na rôznych častiach motora vytvára nebezpečná zápalná zmes, ktorá ak sa priebežne neodstraňuje, tvorí vysoké potenciálne nebezpečenstvo jej vznietenia pri prehrievaní motora, za súčasných vysokých vonkajších teplôt.

Tu treba pripomenúť – čo neustále tvrdia odborníci z oblasti hasenia požiarov, že takýto olejovo-prachový povlak je tak extrémne silno horľavá zmes, ktorú možno prirovnáť k horľavosti antracitu, koksu, ktorá pri horení dokáže dokonca narušiť hliníkový blok motora a legovaný hliníkový blok dokáže ľahko roztaviť do nedefinovateľného stavu zliateho hliníka s vytváraním tvarov **ako u** typicky roztavenej sviece.

- u vozíkov s akumulátorovým pohonom je obsluhovateľ povinný presvedčiť sa o stave napájacej batérie (spravidla do **bezpečných** 80 V), o správnej činnosti spínačov, ovládačov, kontrolných prístrojov a pod.,
- v zmysle kontroly podvozkových častí je vhodné, a priam potrebné venovať neustálu pozornosť kontrole stavu dezénu pneumatík, zisťovaniu prípadných trhlin **u** nich, stavu tlaku v pneumatikách predpísaného výrobcom, čo môže byť uvedené v návode na obsluhu a údržbu vozíka či na piktograme umiestnenom na vhodnom mieste v blízkosti každej pneumatiky,
- pred jazdou s nákladom je obsluhovateľ povinný prekontrolovať jeho uloženie, prípadne upevnenie. Závady zistené pri kontrole jednotlivých častí vozíka musí obsluhovateľ odstrániť buď sám, pokiaľ je na príslušné opravy zaučený, alebo si vyžiadať odbornú opravu a závalu ohlásiť priamemu nadriadenému. Vozík sa môže používať až po odstránení závad, ohrozujúcich spoľahlivosť a bezpečnosť jeho prevádzky.

Prevádzka, ovládanie a manipulácie s materiálom

- pri jazde musí mať vodič voľný výhľad na jazdnú dráhu. Ak prepravuje náklad, ktorý výhľad dopredu obmedzuje, môže si výnimočne zvoliť jazdu **napr. „cúvaním“**, alebo byť vedený a usmerňovaný zodpovednou a poučenou osobou,

- rozbiehanie a zastavovanie vozíka musí byť plynulé, zatačanie musí byť bezpečné v závislosti na druhu vozíka, vozovky a jej momentálneho stavu, stave nákladu,
- rýchlosť jazdy je obsluhovateľ vozíka povinný prispôbiť okolnostiam, zvlášť stavu, šírke a povahe komunikácie, na ktorú má rozhľad a situáciu v premávke. Ak má dokonalý rozhľad, len vtedy môže ísť maximálnou rýchlosťou. V mimoriadnych situáciách, kde sú veľmi neprehľadné miesta, rohy budov, výjazd spoza stromu či nejakej konštrukcie, je povinný zasadne spomaliť, znížiť rýchlosť jazdy, prípadne až zastaviť a presvedčiť sa o možnosti pokračovať bezpečne v jazde ďalej. Je teda v zásade povinný jazdiť čo najopatrnejšie, predvídať nebezpečenstva, správať sa počas jazdy čo najzodpovednejšie.
- maximálnu rýchlosť možno pri jazde využiť, len ak to dovoľuje stav, hmotnosť a upevnenie bremena, pričom nesmie byť prekročená maximálna rýchlosť vozíka či obmedzenie rýchlosti dané dopravnou značkou,
- na pracovisku smie obsluhovateľ vozíka jazdiť len po vyznačených miestach či úsekoch určených pre motorové vozíky,
- prepravovať a manipulovať je dovolené len náklady riadne a bezpečne uložené na paletách alebo uložené v košoch, vysokozdvížnymi vozíkmi musia byť náklady prevážané v čo najnižšej polohe a tak vysoko, aby nedošlo k dotyku vidlíc s vozovkou či inými predmetmi za súčasného maximálneho zaklopenia rámu vidlíc dozadu k čelu vodiča,
- využívať manipuláciu s nákladom pri jazde vysokozdvížným vozíkom je dovolené len vtedy, ak je vozík pre takúto manipuláciu schválený a je táto skutočnosť aj uvedená v návode na obsluhu a údržbu,
- pri jazde **do** svahu je obsluhovateľ vozíka povinný ísť zvlášť opatrne **s bremenom otočený zásadne vždy do svahu** a dodržiavať bezpečnostné pokyny a opatrenia výrobcu, otáčať vozík na svahu je zakázané, ak je tým ohrozená stabilita vozíka. Nesmie porušovať svahovú dostupnosť vozíka, ktorú stanovil výrobca v návode na obsluhu a údržbu. Pri jazde dole svahom, ak chce obsluhovateľ vozíka využiť brzdnú silu motora, pri jazde s vozíkom vybaveným hydrodynamickým meničom krútiaceho momentu, sa na využitie brzdnéj sily motora plyn neuberá, ale primerane pridáva **toľko**, až **vycíti** obsluhovateľ primerané **najúčinnejšie** brzdenie,
- pri preprave nebezpečných nákladov (fľaše so stlačeným plynom, akumulátory a pod.) musí obsluhovateľ použiť špeciálne palety, musí ísť zvlášť opatrne, čo najpomalšie, s prihliadnutím na stav dopravných ciest a druh nákladu, fľaše so stlačeným plynom musia byť opatrené ochrannými šrubovacími krytmi ventilov pri ich preprave. Musia byť zabezpečené proti pádu, nárazu a voľnému stranovému pohybu. Preprava voľne ložených fliaš na vidliciach vysokozdvížných vozíkov je zakázaná. Akákoľvek preprava, či už so špeciálnou paletou či bez palety tlakových fliaš na acetylén, je prísne zakázaná,
- pri špeciálnej preprave nebezpečných nákladov sa musí použiť na vozíku označenie „Nebezpečný náklad“, ktorý musí byť umiestnený na vhodnom viditeľnom mieste,
- preprava osôb na ložnej ploche plošinového vozíka a na vidliciach je prísne zakázaná,
- používať vysokozdvížný vozík k montážnym a podobným účelom je dovolené pod podmienkou, že bude použité zariadenie, ktoré je k týmto účelom určené a schválené štátnou skúšobňou. Akákoľvek manipulácia na plošine vozíka je dovolená len v prípade, že vozík je v klúde a je určený (schválený) k uvedenej manipulácii výrobcom vozíka,
- pri jazde bremeno nesmie zasahovať do priestoru obsluhovateľa a prekážať mu v riadení,
- pri nehode je obsluhovateľ povinný všetky druhy úrazov a dopravných nehôd ihneď po ich vzniku **a poskytnutí prvej pomoci** hlásiť svojmu najbližšiemu nadriadenému, prípadne v jeho neprítomnosti na pracovisku ktorémukoľvek najbližšiemu vedúcemu pracovníkovi.

Stohovanie, manipulácia s materiálom v blízkosti regálov

- obsluhovateľ je v prvom rade povinný sa pri manipulácii s materiálom správať čo najzodpovednejšie a pracovať čo najbezpečnejšie. Pred nájazdom k paletovanému materiálu je nanajvýš potrebné sa venovať nielen bremenu, ale aj celkovej situácii na pracovisku, pohybu osôb, priestorovým manipulačným možnostiam a iným okolnostiam a podmienkam, či už svetelným, zvukovým, poveternostným atď.,
- pred nájazdom na paletu sa obsluhovateľ musí podľa priestorových možností už v dostatočnej vzdialenosti snažiť „zrovnať s osou palety“, aby sa nemusel tesne pred ňou zložiť snažiť vyrovnávať a zasúvaním vidiel do palety ju opatrne a citlivo nabráť na vidly bez zbytočného nárazu, aby sa nárazom paleta nepoškodzovala, pretože neustálymi nárazmi by sme ju zničili za krátky časový úsek,
- ihneď po „nabrátí“ palety, ešte pokiaľ stojí vozík, je potrebné ju vertikálne nadvihnúť do prepravnej polohy a zaklopiť celý zdvihový mechanizmus dozadu – teda smerom k vodičovi, čo technicky znamená naklopenie vidiel so zdvihovým rámom asi 15° dozadu. Tak sa paleta s materiálom stabilizuje pre prepravu, voči zošmyknutiu z vidiel a je predpoklad zabrániť jej nežiaducemu pohybu smerom dopredu aj pri prudkom zabrzdení vozíka,
- s takto zaklonenou stabilizovanou paletou s materiálom ju môže obsluhovateľ opatrne a bezpečne prepravovať smerom k miestu uloženia či k stohu, či už najnižšou **manipulačnou** rýchlosťou, či vyššou **prepravnou** rýchlosťou, podľa momentálnych prevádzkových možností,
- pri príjazde kolmo na os stohu, k jeho bezprostrednej blízkosti, pri akejkoľvek rýchlosti túto musí znížiť na manipulačnú a tesne pri stohu opatrne zastaviť. Následným zdvíhaním palety s bremenom nad úroveň stohu ju dvihne do požadovanej výšky a potom ju opatrne pomalým mikropojazdom posúva nad stoh až do zastavenia pojazdu, kde s „malým presahom“ ju necháva ešte **naklopenú** smerom k obsluhovateľovi. **Následným** naklápaním dopredu (predklapaním) zdvihového mechanizmu sa paleta s okrajom stohu „zlícuje“, až je zlícovaná, voľne ju opatrným spúšťaním usadí na stoh,
- následne urýchlené konanie vyťahovania vidiel spôsobuje často strhnutie, prevrátenie stohu z dôvodu nedokonale uvoľnených vidiel, čím následne stoh strhnutý smerom k cúvajúcemu vozíku ohrozuje nielen nepriamo vozík, ale aj obsluhu vozíka a náhodne okolo stojace osoby, ktoré tam z hľadiska BOZP nemajú čo hľadať, **prípadne** postávať v tesnej blízkosti manipulácie s paletovaným materiálom,

Pozor!! Pozor!!

- preto je nanajvýš žiaduce „predchádzajúcu“ operáciu prevádzať s prehľadom, najvyššou opatrnosťou, ak je už paleta s materiálom úplne uložená a uvoľnená z vidiel, ktoré sa vyťahujú veľmi pomaly za neustáleho sledovania stability stohu, až do ich úplného vytiahnutia,
- po bezpečnom vytiahnutí vidiel je potrebné ešte v zdvihutej polohe vidly s rámom ihneď zaklopiť znovu smerom dozadu k obsluhovateľovi – **alternatíva zvykovej automatickej prepravnej stabilizácie zariadenie** - a spustiť ich do prepravnej polohy. V žiadnom prípade vodič nesmie jazdiť s vidlami v zdvihutej polohe, aj keď sú prázdne bez bremena,
- po dosiahnutí tejto prepravnej polohy vidiel, sa obsluhovateľ vozíka vycúvaním od stohu pripraví na **d ďalšiu** jazdu, **prípadne** pre ďalšiu paletu s materiálom, teda pre vykonanie opakovaného pracovného procesu,
- proces odoberania materiálu **zo** stohu je procesom opačným ako ukladanie materiálu **do** stohu, tak sa to vysvetľuje a učí aj v základných kurzoch obsluhy motorových vozíkov či

na periodických školeniach, kde sa najmä pripomínajú už naučené veci, z hľadiska negatív z praxe sa pripomínajú nehodové deje, úrazové deje, ktoré sa stali počas stohovania a odoberania paliet s materiálmi zo stohu.

Manipulácia s materiálom – pri nájazde na motorové vozidlo platí:

- pri nájazde na motorové vozidlo nesmie byť prekročená nosnosť podlahy vozidla, vozidlo musí byť poriadne zabrzdené, podložené v oboch smeroch klinmi, musí byť zachovaná stabilita vozidla a podmienky pre bezpečnú prevádzku vozíka,
- pred nájazdom na vozidlo so sklápacou korbou musí byť táto riadne zaistená proti jej uvoľneniu,
- pri nájazde na vozidlá s drevenou podlahou ložnej plochy, ktorá nie je oplechovaná či vystužená, sa musia použiť prekrývajúce plechy podlahy dostatočnej hrúbky, aby nedošlo k prelomeniu podlahy pod kolesami vozíka. Pri nájazde na vozidlo zo zadnej časti plochy podlahy sa musí použiť prekrytie podlahy najmenej v rovine posledného a predposledného priečnika podlahy ložnej plochy vozidla,
- pri nájazde do krytých železničných vagónov, skriňových karosérií cestných motorových vozidiel, kontajnerov, doba pobytu vozíka v nich musí byť obmedzená na najnutnejšiu dobu prevádzky vozíka v nich **z dôvodu možného výskytu CO**.

Preprava vozíkov vo výťahu – rešpektovanie bezpečnostno-prevádzkových podmienok:

- obsluhovať motorového vozíka musí rešpektovať nosnosť každého výťahu a jeho podlahy,
- pri vchádzaní do klieťky nákladného výťahu musí vchádzať opatrne a pomaly, zásadne len vtedy, ak je klieťka v správnej polohe, teda v rovine s okolitou podlahou,
- pri vojení do klieťky výťahu je povinný motor vozíka vypnúť, vozík zabrzdíť,
- prvý vchádza do klieťky vozík, prvý z klieťky vychádza samozrejme obsluhovať vozíka,
- platí teda zásada, že pri vchádzaní do klieťky vozíkom sa v nej nikto nemá nachádzať, aby v prípade poruchy pojazdových ovládačov nebol obsluhovať vozíkom pritlačený o vnútornú stenu klieťky **samotným vozíkom**.

Prerušenie a ukončenie prevádzky:

- **pri každom prerušení prevádzky je obsluhovať povinný odstaviť vozík tak, aby neprekážal ostatnej prevádzke, vypnúť motor a zabrzdíť vozík, u vysokozdvížných vozíkov sa vidlice majú spustiť do spodnej polohy, najlepšie na zem,**
- pri každom opustení vozíka musí byť vypnutý motor, vozík zabrzdnený, prípadne zaistený zaradením prevodového stupňa u starších vozíkov, kolesá podložené klinmi, zároveň zaistený (uzamknutý) proti zneužitiu nepovolnými osobami,
- po každom skončení prevádzky je obsluhovať povinný vozík očistiť, premazať a pripraviť k ďalšej prevádzke, zároveň ho obsluhovať odstaví na **vyhradené** miesto. Vozík nesmie ostať po skončení zmeny naložený.

Zakázané manipulácie vodiča motorového vozíka

Obsluhovaťovi motorového vozíka je zakázané najmä:

- používať motorový vozík, ktorého technický stav nespĺňa požiadavky bezpečnej prevádzky a vozík neoznačený,
- preťažovať vozík nad stanovenú nosnosť,
- prepravovať osoby na vidliciach vozíka, aj v prípade, že je na nich uložená paleta,
- prekračovať povolenú maximálnu rýchlosť motorového vozíka stanovenú výrobcom,
- u vysokozdvížných vozíkov pri prejazde prudkých zákrut súčasne manipulovať so zdvihovým zariadením, na ktorom je uložený náklad,
- prudko sa rozbiehať, rýchlo zatačať, trhane zastavovať alebo zastavovať o pevný predmet, vchádzať do objektov a miest, do ktorých je vjazd zakázaný,
- pokračovať v obsluhu vozíka v prípade náhlej nevoľnosti alebo zhoršenia zdravotného stavu vodiča, ktorý môže mať za následok zníženie bezpečnej prevádzky,
- požívať pred jazdou alebo v priebehu jazdy alkoholické nápoje, prípadne fajčiť počas riadenia motorového vozíka,
- viesť a ovládať vozík zaolejovanými klzkými rukami alebo obuvou,
- prenechať riadenie vozíka neoprávneným osobám,
- opúšťať vozík s motorom v chode alebo viesť vozík v takej polohe, ktorá odporuje zásadám bezpečnej prevádzky,
- otvárať brány nárazom idúceho vozíka, pokiaľ nejde o brány k tomu účelu stavané a prispôbené,
- opustiť vozík, ak je náklad v zdvihutej polohe,
- opustiť vozík bez jeho zaistenia proti zneužitiu,
- nahrádzať poistky v elektrickej inštalácii inými nepovolenými kovovými predmetmi,
- dovoliť, aby sa ktokoľvek prechádzal alebo zdržiaval pod zdvihnutými vidlicami,
- odstraňovať bezpečnostné kryty rotujúcich častí,
- posúvať iné vozidlá motorovým vozíkom, pokiaľ nie je k tomu konštruovaný,
- používať motorový vozík ako zdvíhacie zariadenie, ak nie je k tomu vozík konštruovaný,
- zasahovať do nebezpečných zariadení vozíka,
- riadiť vozík v rozpore s pravidlami cestnej premávky alebo v rozpore s inými bezpečnostnými predpismi, napr. protipožiarnymi, protiepidemiologickými a pod.

Údržba, ošetrovanie, opravy

K zaisteniu spoľahlivej a bezpečnej prevádzky musia byť v pravidelných periodických intervaloch vykonávané najmä tieto úkony:

- denná zmenená údržba, prípadne opravy malého rozsahu,
- denné čistenie motorového vozíka,
- pravidelná kontrola technického stavu, ktorú je oprávnený vykonávať poverený pracovník organizácie,
- opravy a údržbu väčšieho rozsahu, po odstavení vozíka mimo prevádzku v zmysle pokynov výrobcu uvedených v návode na obsluhu a údržbu.

Údržba a opravy vozíka musia byť vykonávané v súlade s technickými podmienkami výrobcu, oprávnenou zaškolenou osobou, bežné údržbárske práce môže vykonávať vodič,

prípadne závozník. Všetky rozsahy opráv, údržby, čistenia je potrebné pre prehľadnosť zaznamenávať **denné** priebežne do prevádzkovej dokumentácie vozíka.

Zaistovanie odbornej kvalifikácie sa zaisťuje základným školením, praktickým zaučením a opakovaným periodickým oboznamovaním, ktoré vykonáva oprávnená osoba/inštruktor/, s následným vystavením dokladov pre vodiča na príslušný druh vozíka. Súčasťou dokladov musí byť aj evidenčný list vodiča a evidenčný list motorového vozíka.